

KZ-Gedenkstätte Neuengamme

Ausstellungen
Begegnungen
Studienzentrum

KZ-Gedenkstätte Neuengamme Jean-Dolidier-Weg 75 21039 Hamburg

Rundbrev i anledning af årets afslutning stilet mod de overlevende fra koncentrationslejren Neuengamme, deres pårørende og venner af KZ-mindestedet i Neuengamme

Prof. Dr. Detlef Garbe
Dr. Oliver von Wrochem
Telefon: 040 | 428 131 - 510
Telefax: 040 | 428 131 - 525
detlef.garbe@bkm.hamburg.de
oliver.vonwrochem@bkm.hamburg.de

Hamburg, 12.12.2019

Mine ærede damer og herrer, kære venner,

vi vil gerne også i år henvende os personligt til Dem med dette brev for at takke Dem personligt for Deres understøttelse og samtidigt for at kunne give Dem et kort overblik over, hvilke aktuelle emner KZ-mindestedet har beksæftiget sig med i årets løb.

Vi har også vist flere særudstillinger i året 2019. Optakten dannede, som sædvanligt til årets begyndelse, den af Alyn Beßmann kuraterede udstilling i Hamborgs rådhus med titlen: "En by og dens KZ. KZ Neuengammes fanger i den hamborgske krigshverdag 1943-1945". Den drøftede den omfangrige indsats af fanger fra KZ Neuengamme i byens centrum og de tætte forbindelser mellem SS og de hamborgske myndigheder samt talrige firmaer i det hamborgske erhvervsliv. Udstillingen blev også vist i KZ-mindestedet i Neuengamme denne sommer. Under titlen „synsvinkel“ præsenterede vi tilligemed fotografier, som er taget af et fotograferingsprojekt under vejledning af Mark Mühlhaus. Derudover har vi vist udstillingerne „støjne børnbortglemte ofre“ af foreningen med samme navn og „fangernes lange vej fra KZ-udekommandoen Beendorf“ lavet af mindestedet i Wöbbelin. Aktuelt – endnu til og med den 12. januar 2020 – kan De besøge udstillingen „nogle var naboer. Skyld, medløbere og modstand“ af United States Holocaust Museum Memorials her hos os.

Af de andre yderlige aktiviteter skal her blot nævnes tre af dem: I marts måned arrangerede vi det 16. møde af udekommandoinitiaver og mindesteder, som bl.a. befattede sig med den nye imponerende permanente udstilling i Ladelund og nyordningen af udstillingen i Husum-Svesing. Den stillede også former af inklusion og delagtiggørelse af handicappede medmennesker i udstillinger og formidlingen af mindesteder til diskussion. I år har projektet „dokumentationscentret tænk en gang= mindesmærke: Den hannoveranske banegård i Hamburg“ organiseret forskellige rejser med internationale deltagere, som ledte til deportationernes bestemmelsessteder af jøderne og sigøjnere, også kaldet sinti og romaerne i Tyskland, fra Hamburg og hele Nordtyskland. Og med det nye internationale projekt „Memoryscapes“ bliver nye digitale former af formidling iværksat. Besøg gerne vores hjemmeside desangående, der kan man slå efter rapporter af mindestedets arbejde online i det sammenhæng.

Vores arkiv fik, som hidtil, henvendelser i stort antal fra pårørende. Vi glæder os over nye dødsboer og dokumenter. Et særligt fund var lejrskriverbogen fra udekommandoen i Kaltenkirchen, som blev lavet af den polske fange Häftling Sergiusz Jaskiewicz i hans funktion som lejrskribent og som nu blev overdraget til mindestedets arkiv.

KZ-Gedenkstätte Neuengamme

Også i år måtte vi tage afsked med mennesker, som har understøttet mindstedet over mange år, derunder den langårige direktør af forskningsstedet for nutidshistorie i Hamborg Prof. Dr. Axel Schildt samt de tidlige fanger af KZ Neuengamme Pierre Billaux, Pascal Valliccioni og Marko Max Feingold.

Siden 1981 opretholder KZ-mindstedet i Neuengamme mindet over de nationalsocialistiske forbrydelser gennem bevaring af rapporter, dokumenter og byggereliker, mindstedet formidler historien om den i udsillinger, arrangementer, uddannelsestilbud, publikationer og i sociale medier. Lige netop foran baggrunden af de aktuelle politiske udviklinger i Tyskland og Europa er det vigtigt for os at henvise til aktuelle begivenheder og at fremvise og oplyse betydningen af opgøret med nationalsocialismen for nutidens samfund. Som museale institutioner med deres mangfoldige opgaver af uden for skolen liggende uddannelsessteder behøver mindstederne en højst muligt grad af selvstændighed under varetagelse af deres hverv. I løbet af det nye år bliver KZ-mindstedet i Neuengamme, som har været en del af kulturdepartementet i Hamborg siden 1999, overført til selvejende instituion under tysk offentligt ret. Denne selvstændiggørelse skal være med til at garantere og sikre de voksende krav for den historisk-politiske uddanelse i mindstederne for den nationalsocialistiske terror og samtidigt sørge for en højere uafhængighed af dem.

I de tilbageliggende år har KZ-mindstedet i Neuengamme med dets filialer erfaret en stærk betydningsfremgang: Besøgsantallet kunne fordobles på 130.000 besøgende indenfor det sidste årti, hvert år bliver der gennemført mere end 300 seminarer og arrangementer og mere end 2000 skoleklasser og andre grupper fik pædagogisk vejledning i år. Vi forventer af den nye organisationsstruktur, at vi kan blive ved at fortsætte denne vej endnu mere succesrigt end før. Herved overtager „stiftelsen af hamborgske mindsteder og læresteder for mindet om ofrene af de nationalsocialistiske forbrydelser“ udover den økonomisk ansvarlighed som institution over mindstedet i Neuengamme og mindstederne på stederne af de tidligere KZ-udekommandoer i de hamborgske bydele Poppenbüttel, Fuhlsbüttel og ved Bullenhusen Damm i bydelen Rothenburgsort til og med 1. Januar 2020 også den økonomiske ansvarlighed som institution for det allerede eksisterende mindsted og i året 2022 også nyåbningen af dokumentationscentret „denk.mal Hannoverscher Bahnhof“ på selve stedet . Derudover var mindstedet også intensivt befattet med uarbejdningen af en udstilling samt udvikling af pædagogiske formater for mindstedet for Stadthaus (sædet af det hemmelige tyske statspoliti under nationalsocialismen i Hamborg), som står under privat økonomisk ansvarlighed..

I sammenhæng med grundlæggelsen af stiftelsen er der tilligemed sket personelle forandringer: Den hidtidlige leder af KZ-mindstedet i Neuengamme, Detlef Garbe, bliver udpeget som formand af den nye stiftelse, og hans hidtidlige stedfortræder i ledelsen, Oliver von Wrochem, udøver fra nu af ledelsen af KZ-mindstedet i Neuengamme. Amicale Internationale KZ Neuengamme valgte med dr. Martine Letterie en ny præsident i efteråret 2019. Vi vil i år i fællesskab invitere til mindehøjtidlighederne i anledning af 75-årsdagen for befrielsen.

På vegne af alle medarbejdere ønsker vi Dem en rolig udklang af året, det er ved at gå på hæld, samt et helsebringende og fredfyldt nytår.

Prof. Dr. Detlef Garbe

Dr. Oliver von Wrochem